

A TERÁPIÁS KUTYÁK ALKALMAZÁSI TERÜLETEI ÉS MÓDSZERTANA

országos konferencia

2013. szeptember 28..

VIKTÓRIA REHABILITÁCIÓS KÖZPONT

Székesfehérvár, Erzsébet út 20.

8.00-9.00 REGISZTRÁCIÓ

9.00-9.15 MEGNYITÓ

9.15-10.00 A kutyás terápia törvényi feltételei: segítő keret vagy gátló szabályozás?

előadó: Dr. Topál József elnök, Magyar Terápiás és Segítőkutyás Szövetség

A kutyák "terápiás asszisztensként" való alkalmazása nem újkeletű dolog, ezt mutatja a terápiás kutyák képzését és alkalmazását célul kitűző hazai szervezetek számának elmúlt években tapasztalható gyarapodása. A terület öröndetes fejlődése ellenére azonban továbbra is gyerekbetegségekkel küzd. Ennek oka többek között az, hogy mindmáig nem sikerült leszámolni azzal a széles körben elterjedt vélekedéssel, miszerint a terápiás kutyázás nem több mint a kutyaszerető fanatikusok sajátos és ártalmatlan, ámbár alapvetően haszontalan „hobbija”, miközben a szakterületen dolgozó kutyakiképzők és kutyás terapeuták joggal tartanak igényt arra, hogy munkájuk a szociális-egészségügyi intézmények vezetői, a pénzforrások felett rendelkező (kormányzati) szervek valamint a társadalom egésze részéről megfelelő elismerésben részesüljön. Úgy vélem, a kutyás terápia hazai sorsa azon áll vagy bukik, hogy sikerül-e széles körben elfogadtatni, hogy ez egy egyedülálló lehetőségeket rejtő, de ugyanakkor magas szintű szaktudást és felelősségteljes (jogszabálykövető) hozzáállást igénylő módszer mely nem létezhet megfelelő szabályozó keretek és minőségbiztosítási rendszer nélkül. Előadásomban áttekintem a segítőkutyák munkáját segítő lassan 4 éve érvényben lévő törvényi szabályozás főbb pontjait és azt hogy mennyiben sikerült mindezt az eredeti szándékoknak megfelelő módon átültetni a mindennapok gyakorlatába.

10.00-10.30 A terápiás kutyákra jelenleg érvényes állategészségügyi szabályozás

előadó: Dr. Satori Ágnes állatorvos- Dr. Mityók Barbara állatorvos

Alcím: Kötelező és ajánlott - mit muszáj és mit érdemes szűrni, kezelni a terápiás kutyáknál, mitől biztonságos a terápiázás kutya és páciens számára egyaránt

A jelenlegi jogi szabályozás egyértelműen meghatározza a terápiás kutyákra vonatkozó állategészségügyi szabályokat. E szabályozás nem tesz különbséget a között, hogy a kutya szabadtéri bemutatókon, vagy kórházi terápiás programokon vesz részt, nem tesz különbséget a tartási körülmények szerint sem. Ennek természetesen oka van. Az intézmények sokszor tartanak a kutyák által terjeszthető betegségektől, az állat-asszisztált terápiák egészségi kockázatától - pedig éppen az általános szigorú szabályozás miatt ez nem indokolt. Az előadás ismerteti a

fontosabb szűrések, kezelések szerepét, az esetlegesen alkalmazható - alkalmazandó egyéb állatorvosi ellátás jelentőségét - nem csak a szakemberek, de a laikusok számára is érthető formában. Célunk, hogy felhívjuk a figyelmet az állatorvosi ellátás szerepére, jelentőségére; eloszlassuk az indokolatlan félelmeket és láthatóvá tegyük az érem másik oldalát is - bemutatva a terápiák során a terápiás állatokra veszélyt jelentő zoonózisokat (állatról emberre, emberről-állatra terjedő betegségek), a velük kapcsolatos védekezési lehetőségeket is.

10.30-11.00 **Team munka a terápiás folyamatban**

előadó: Pechan Eszter, gyógypedagógus, terápiás kutya felvezető, terápiás-programvezető, Kutyával az Emberért Alapítvány

Az előadás ismerteti a kutyás terápia résztvevőit, azok szakmai feladatait, valamint azt, hogy milyen előnyei vannak a jól működő team munkának és hátrányai, ha nem sikerül betartani a kompetencia határokat. Választ kapunk arra, összemósódhatnak-e ezek a határok. Megtudhatjuk, mik a kutyás terápia tárgyi, személyi feltételei.

11.00-11.15 kávészünet

11.15-12.00. **Négylábú tanársegédekkel a beszédhibák, nyelvi és részképesség zavarok gyógyításában, a terápiás kutyák helye a logopédiában**

előadó : Dr. Csorbáné Szigetvári Melinda logopédus, terápiás kutya felvezető, Szakács Nóra pszichológus, Pata és Mancs Terápiás és Oktatási Egyesület, Váradi Beáta logopédia szakirány-szakdolgozó, Kaposvári Egyetem

A beszédhibák és társult részképesség gyengeségek, viselkedés zavarok kezelése akkor a leghatékonyabb, ha a kezelt gyermek kellően nyitott, motivált az együttműködésre. Az előadás bemutatja, mely beszédhibák esetében van már gyakorlati tapasztalat a terápiás kutyák bevonására, illetve hogyan lehet módszertanilag integrálni a kutyát a terápiás folyamatba. A kutyás terápia hatékonyságának vizsgálata és ezzel együtt hatásmechanizmusának pontos megértése a különböző célcsoportok mentén azonban számos nehézségbe ütközik. Az előadás célja összefoglalni a módszertani megfontolásokat, lehetőségeket, a szakirodalom mentén előtérbe került hipotéziseket és eredményeket. Részletesebben kiemelve a megfigyeléses módszert, az elemzési lehetőségeket a Pata és Mancs Terápiás és Oktatási Egyesület keretei között folytatott csoportok esetén.

12.00-12.30 Angol Nyelvű Kutyás Játsszóházi Program bemutatása, terápiás kutyák az idegen nyelv tanításában

előadó: Zuschlag Edina angol tanár, Helen Doron Nyelviskola vezető Szekszárd-Paks-Kalocsa
Schwarcz Beáta terápiás kutya felvezető, Töttősiné
Törő Anita gyógypedagógus, terápiás kutya
felvezető, Csiga-Biga Mozgás- és képességfejlesztő
Alapítvány

Minden modern kutatás azt bizonyítja, hogy a gyerekek:

- Szinte korlátlan számú nyelv elsajátítására vannak „programozva” életük első éveiben
- A nyelvtant tökéletesen csak bizonyos korig képesek elsajátítani (kritikus periódus)
- A nyelvelsajátítás természetes folyamat, nem egyenlő a nyelvtanulással

Az előadás és a bemutató foglalkozás kapcsán azt kívánjuk bemutatni, hogy hogyan vonhatók be a terápiás kutyák idegen nyelvű foglalkozások során. Arra is szeretnénk választ adni, hogy milyen hatásai lehetnek a terápiás kutyák bevonásának az angol nyelvű kutyás játszóházi foglalkozásokon. A 2011-ben összeállított program tematikai egységeinek ismertetésére is kitérnénk, melyet alapítványunk a szekszárdi Helen Doron Nyelviskolával együttműködve dolgozott ki.

12.30-13.30 ebédszünet

13.30-14.15 Állatasszisztált képzőművészeti fejlesztő foglalkozás a Csodakutya Alapítványnál tanulásban/ értelmileg akadályozott, autizmus spektrumzavarral élő gyermekekkel

előadó: Kocsis Leila fejlesztőpedagógus, művésztanár és Fábiánné Mile Alíz
terápiás kutya felvezető, Csodakutya Állatasszisztált Terápiás Közhasznú
Alapítvány

A Csodakutya Alapítvány állatasszisztált művészetterápiás foglalkozásai alkalmával a gyermekek személyes pozitív élményeken keresztül tapasztalják meg a terápiás kutyákkal, valamint a művészettel való fejlesztés előnyös hatásait. A fejlesztési célok eléréséhez a kutyák és a képzőművészet közreműködésével új fejlesztési mód megismerése lehetséges, mely olyan pozitív hatást vált ki a terápián résztvevő gyermekekből, olyan jelentős pozitív eredményeket produkál amit semmilyen más fejlesztési mód nem. A gyermekek a kutyák segítségével új helyzetbe, játékosan sajátítják el a fejlesztésükhöz szükséges mozdulatokat, szavakat, stb. Az állatasszisztált és a művészetterápiás fejlesztés összekapcsolása – az országban egyedülállóan - biztosítja, hogy máshoz nem hasonlítható motivációs eszköz birtokában legyen a gyógypedagógus, és ezt kihasználva maximalizálja lehetőségeit a gyermekek fejlesztésében.

14.15-15.00 Állatasszisztált terápiás program megvalósítása gyermekvédelmi intézményben

előadó: Vámosiné Érckövi Mária gyógypedagógus, Horváth Bernadett gyógypedagógus,
gyermekvédelmi szakértő, Rózsa Linda, terápiás kutya felvezető

A főti Károlyi István Gyermekközpont több, mint 55 éves múltja tekint vissza, és mindig különleges helyet foglalt el a magyar gyermekvédelemben. A mai Gyermekközpont és elődje, a Főti Gyermekváros története során összesen körülbelül hatezer gyermeknek biztosított otthont. Az országban elsőként vállalkoztak arra, hogy falaik közé terápiás állatokat engedjenek be. A program kidolgozását a gyermekotthon Módszertani Osztályának munkatársai és a Tetra-2002 Alapítvány kutyás szakemberei közösen végezték. A

foglalkozások kéthetente egy-másfél órában zajlottak a gyermekotthon fejlesztő termében és tornatermeiben.

A kutyás terápiás programot először a különleges szükségletű (mozgássérült és halmozottan sérült ill. tartós beteg), gyermekvédelmi szakellátásban élő gyerekek körében kezdtük. Őket mozgás korlátozottságuk miatt kevesebb inger, impulzus éri, célkitűzéseink között ennek kompenzálása volt, valamint az, hogy a meglévő mozgásfunkciók gyakorlására motiváljuk a gyerekeket. A kutyás terápia kiegészítette egyes esetekben logopédiai terápiát, más esetekben a konduktív terápiát is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy felnőttekkel és a kutyákkal szemben is a bizalmuk nőtt, nyitottabbak lettek, mozgáskedvükre pozitív hatással volt, valamint a szociális képességeik fejlődését is ki lehet emelni.

A program második felében a speciális gyermekotthonban elhelyezett, súlyos pszichés zavarral küzdő fiúk csoportját vontuk be a terápiás programba. Az itt elhelyezett gyerekek esetében súlyos pszichés zavaros és/vagy antiszociális tünetek keverednek. A kor szerinti képlet is összetettebb (9 és 16 éves kor közötti fiúk vettek részt), ez is nehezíti a

csoportalkotást, de a kutyák segítségével ez a célkitűzés is megvalósult. A bizalom és nyitottság növekedése itt is szembetűnő eredmény volt, emellett főként az impulzus kontroll területén értünk el eredményeket: várni tudás, kérni tudás, kölcsönösség, együttműködő feladatmegoldás területén következett be pozitív változás.

Az előadás összefoglalja a gyermekvédelmi intézményben alkalmazott kutyás terápiás foglalkozások tapasztalatait, eredményeit.

15.00-15.30 Társadalmi szemléletformálás és integráció támogatása négy lábú segítő társak bevonásával. Az érzékenyítő program és hatásvizsgálat bemutatása

előadó: Loványi Eszter - Mányik Richárd segítő kutyát alkalmazó, rehabilitációs kutya kiképző, NEO Magyar Segítőkutya Egyesület

Előadásunkban az érzékenyítő programsorozatunk alapjait mutatjuk be, melyben a terápiás kutyák is aktív szerepet kapnak, hangjelző, látás- illetve mozgássérült-segítő kutyák mellett. Beszámolunk a kutatási tapasztalatokról. Vizsgálatunk célja az volt, hogy a nem fogyatékos gyermekek számára tartott társadalmi szemléletformáló programunk hatásait felmérjük, és ezzel hozzájárulhassuk az érzékenyítő tréning továbbfejlesztéséhez. Első lépésben szakirodalmi forrásokra támaszkodva kidolgoztunk egy – nyitott és zárt, direkt és indirekt kérdéseket egyaránt tartalmazó – kérdőívet, mely a társadalom egyes rétegeinek a fogyatékossgal élő személyekkel szembeni attitűdjét vizsgálja. A foglalkozások előtti és utáni kikérdezés tartalmi és statisztikai összehasonlító elemzése képezte a kiértékelés alapját, összesen 253 kérdőív feldolgozására került sor. Mivel a rendhagyó osztályfőnöki órákat négy lábú segítő társal rendelkező gazdák tartják, személyes élményeket is be tudjuk építeni az előadásba, a terápiás kutyák fontos feladatával kapcsolatban. A témakört gyógy pedagógiai, szociológiai és kutyakiképzői szempontból egyaránt megközelítjük.

15.30-15.45 kávészünet

15.45-16.15 Állatasszisztált terápia súlyosan-, halmozottan sérült gyermekekkel a fejlesztő iskolában - hatékonyság elemzés bemutatása

előadó: Kocsis Leila fejlesztőpedagógus és Fábiánné Mile Alíz terápiás kutya felvezető, Csodakutya Állatasszisztált Terápiás Közhasznú Alapítvány

A fejlesztő iskolai csoportban a súlyosan-, halmozottan sérült gyermekek harmadik éve részesülnek rendszeresen, állatasszisztált terápiás fejlesztő foglalkozásban. A foglalkozások a projekt-tantervhez igazodnak. A gyermekek sikeres fejlesztéséhez nagy fokban hozzájárultak ezek a rendszeres foglalkozások. A mérések adatait feldolgozó diagramok számszerűsítik a három éves fejlődés mértékét. Ez azért is számíthat óriási eredménynek, mert néhány évvel ezelőtt ezeket a gyerekeket még hivatalosan is képezhetetlennek minősítették.

16.15-17.00 Múzeumpedagógiai program terápiás kutyákkal

előadó: Palásti Nóra gyógypedagógus, terápiás kutya felvezető, Schwarcz Beáta terápiás kutya felvezető, Oláh Judit óvodapedagógus, terápiás kutya felvezető, Tóttősiné Törő Anita gyógypedagógus, terápiás kutya felvezető, Csiga-Biga Mozgás-és képességfejlesztő Alapítvány

Az előadás során szeretnénk bemutatni Interaktív múzeumpedagógiai kutyás játszóházi programunkat, melyet elsőként a szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeummal együttműködve valósítottunk meg. A múzeumban történő ismeretszerzés, ismeretközlés sajátos módját dolgoztuk ki, terápiás kutyák bevonásával, az életkori sajátosságok figyelembe vételével.

A program tematikai egységei:

- Október:* „Hűséges, mint a kutya.” Hogyan lett a kutya az ősember társa?
- November:* „Bizonytalan, mint a kutya vacsorája.” Az állatok táplálkozása
- December:* „Nyomok a homokban.” Állatok lábnyomai
- Január:* „Ugatja, mint kutya a holdat.” Az állatok kommunikációja
- Február:* „Ebcsont beforr.” Az állatok testfelépítése
- Március:* „Belejött, mint kiskutya az ugatásba.” Érzékelés az állatvilágban
- Április:* „Nemcsak egy tarka kutya van a világon.” Az állatok fejlődése
- Május:* „Kutya – macska barátság.” Vadászat és vadászkutyák

17.00-17.30 Terápiás kutyák szociális érzékenységeinek tesztelése egy új etológia módszerrel

előadó: Petró Eszter biológus, ELTE Etológia Tanszék, terápiás kutya felvezető, Pata és Mancs Terápiás és Oktatási Egyesület

A szociális viselkedés kutatása rengeteg nehézségbe ütközik, hiszen a szociális viselkedés mindig több egyed között zajló interakciót jelent, így ezalatt az egyedek befolyásolják egymást viselkedést így nehezen állítható elő olyan tudományos vizsgálat, ami megfelelően kontrollálható lenne.

Ezt felismerve egyszerű maketteket már igen régóta használtak az etológia vizsgálatokban, azonban a robotok önálló mozgásuk révén egy új lehetőséget nyújtanak.

Egy problémamegoldó feladatban vizsgáltuk a kutyák kérő viselkedését egy számukra ismeretlen objektum felé (

Azonosítatlan mozgó tárgy= AMOT). Vizsgálatunk során a

terápiás képesítéssel rendelkező kutyák hamarabb nyitottak az AMOT felé és léptek interakcióba, mint a hasonlóan képzett, de nem terápiás kutyák. Ez alapján a kutya -AMOT interakció alkalmas lehet terápiás kutyák szociális viselkedésének mélyebb tanulmányozására.

17.30-18.30 Nyitott Fórum, majd a konferencia zárása